

horizonte UNIA

Gazeta dla Polskich członkiń i członków Unii
Grudzień 2022

Redakcja T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Zapraszamy do lektury kolejnego numeru największej gazety migrantów i migrantek w Szwajcarii, wydawanej przez szwajcarski związek zawodowy Unia, zawierającej ważne informacje dotyczące spraw z zakresu prawa pracy. Więcej informacji o Unii znajduje się na ostatniej stronie.

W tym numerze m. in.:

- Strajk Kobiet
- Cztery – Czwarte akcja na rzecz ułatwionego obywatelstwa

Wstęp

Rozpoczął się Strajk Kobiet 2023

Rok 2023 będzie waleczny. W dniu 14 czerwca odbędzie się Strajk Kobiet. W kwestii równouprawnienia wykonaliśmy niestety krok do tyłu. Dotyczy to pensji, emerytur i pracy opiekuńczej (tzw. Care-Arbeit). Musimy dlatego tak długo walczyć aż osiągniemy nasze cele. Presja na ulicy i w zakładach pracy będzie szczególnie ważna. Slogan strajku brzmi: więcej szacunku, zarobków i czasu (**Respekt, mehr Lohn, mehr Zeit.**)

Licząc cały okres zatrudnienia pensja kobiet jest nadal o 43,2 procent niższa niż mężczyzn. Różnica ta powiększa się od 2016 roku a pensje w tzw. kobiecych zawodach są coraz niższe. A co do podziału w pracy bezpłatnej to w czasie pandemii wyraźnie zobaczyliśmy, że to kobiety zajmują się Home-Schooling i opieką nad dziećmi. Przeliczając na pieniądze, bezpłatna praca, wykonywana głównie przez kobiety warta była 315 miliardów Franków.

Sprawiedliwe i socjalne społeczeństwo jest celem, do którego dążą związki zawodowe. Wspieramy ruchy feministyczne. Jako związek zawodowy chcemy skupić się na zakładach pracy, w których pracują głównie kobiety. W branżach, które w czasie pandemii nagradzane były oklaskami ale warunki pracy pozostały bez zmian. Będziemy wspierać wszystkie kobiety, które będą gotowe zawiesić pracę w czasie strajku. Przyłączcie się gdyż razem jesteśmy silni!

Vania Alleva, prezydentka Unii

GAV pracy wynajętej (Leasing pracowniczy)

Nowy zakres obowiązywania i lepsze pensje minimalne

W kolejnych jedenastu branżach osoby zatrudnione czasowo (wynajęte) mają takie same płace minimalne jak zatrudnieni na stałe.

W nowym roku wzrastają płace minimalne w branży pracy wynajętej (Personalverleih). Ponadto, zostają one rozszerzone na wszystkie branże, w których zatrudniani są pracownicy oddelegowani przez biura pośrednictwa pracy (pracownicy wynajęci).

Zbiorowy układ pracy dla pracowników wynajętych (GAV Personalverleih) przewiduje w stosunku do płac minimalnych system stopniowy. Kto zostanie skierowany do branży, w której obowiązuje powszechny układ zbiorowy - ma prawo do tam ustalonej pensji minimalnej. Płace minimalne określone w zbiorowych układach bez powszechnego obowiązywania mają również zastosowanie, jeżeli dany układ jest wymieniony w załączniku do układu zbiorowego dla pracy wynajętej.

11 nowych układów pracy zostało włączonych

Od 1 stycznia 2023 właśnie ta lista została poszerzona o 11 nowych układów zbiorowych. Wśród nowych branży są m.in. maszynowa, elektro i metalowa (GAV MEM), niemiecko-szwajcarska branża zegarków i mikrotechniki oraz cztery układy z branży zdrowotnej i socjalnej. Rząd ogłosił to rozszerzenie jako powszechnie obowiązujące.

Żadnych wyjątków

Tym samym osoby wynajęte mają takie same warunki płacowe i dotyczące czasu pracy jak osoby zatrudnione na stałe.

Kto zostanie wynajęty do branży gdzie nie ma zbiorowego układu pracy otrzyma minimalne wynagrodzenie określone w zbiorowym układzie pracy dla pracowników wynajętych. Wszystkie wyjątki od tej reguły zostają uchylone.

Nowe stawki minimalne

Od 1 stycznia 2023 (w Ticino od 1 grudnia 2022) obowiązują następujące płace minimalne:

Stwaka podstawowa/godzina*	normalna	wysoka**	Ticino
wyuczeni	CHF 24.25	CHF 25.90	CHF 22.55
przyuczeni	CHF 21.34	CHF 22.79	CHF 19.85
Bez kwalifikacji	CHF 19.92	CHF 21.02	CHF 18.00

* plus 13 pensja, urlop i dni świąteczne na podstawie zbiorowego układu pracy dla pracowników wynajętych

** regiony płacy wysokiej to aglomeracja Berna, rejon jeziora Genewskiego oraz kantony BS, GE, BL i ZH. W Genewie obowiązuje kantonalna pensja minimalna, jeżeli jest wyższa od tej ustalonej w zbiorowym układzie pracy.

Pomoc pomostowa dla osób dotkniętych ubóstwem

Miasto Berno chce załatać dziury w systemie pomocy socjalnej. W tym celu wprowadzono projekt pilotażowy polegający na pomocy dla osób, które nie otrzymują pomocy socjalnej pomimo sytuacji kryzysowej.

Niskoprogowe wsparcie ma pomóc osobom na godną egzystencję w sytuacji gdy boją się negatywnych konsekwencji pobierania pomocy socjalnej. Takie osoby godzą się na skarajne ubóstwo w obawie by nie popaść w jeszcze większe tarapaty. Pomoc pomostowa obejmuje czynsz, żywność, ubrania i kwestie zdrowotne. Ponadto, osoby objęte pomocą będą mogły skorzystać z darmowych porad. Celem jest stabilizacja sytuacji i wyprowadzenie z kryzysu. Dotyczy to głównie osób z pozwoleniem B, C, F i pracowników i pracowniczek branży erotycznej i Sans Pairs.

Doświadczenia po pandemii

Pomoc pomostowa ma być nisko-progowa i łatwo dostępna. Dlatego będzie świadczona nie bezpośrednio przez urząd miasta tylko przez niezależne organizacje pomocowe.

Organizacja FASA kościoła katolickiego sprawdziła się już w czasie pandemii. Posiada ona punkty kontaktowe i dobry kontakt z grupami docelowymi.

Wsparcie naukowe

Projekt pilotażowy jest monitorowany przez Okrągły Stół Miasta Berna i zuryską szkołę nauk stosowanych (ZHAW). Celem minitoringu jest ustalenie czy udało się dotrzeć do grup docelowych i zbadanie przyczyn, dla których ludzie unikają pomocy socjalnej.

Hilmi Gashi

Zbliża się Strajk Kobiet

Równouprawnienie z perspektywy związków zawodowych

Dlaczego potrzebny jest kolejny Strajk Kobiet? Na to pytanie kobiety odpowiadają: «Równouprawnienie nie jest jeszcze zrealizowane i dlatego konieczna jest presja kobiet w zakładach pracy, na ulicach, w domu i wszędzie indziej.»

W 1991 r. kobiety domagały się równych pensji, przeciwdziałaniu molestowania seksualnego i równości w zabezpieczeniu socjalnym. Strajk Kobiet jest największą akcją mobilizacyjną w historii Szwajcarii. Setki tysiące kobiet wzięły w nim udział. Również te kobiety, które

wykonują pracę niepłatną. Ich działalność nie jest postrzegana jako praca ponieważ podobno jest nieproduktywna i niepłatna.

Strajk Kobiet 2023

Unia-Kobiety, SGB-Kobiety, Organizacje Kobiety, Stowarzyszenia Migrantek szykują się na 14 czerwca: «Mówimy o strajku, który obejmuje również przerwanie pracy» mówią kobiety na kongresie SGB. Kobiety nadal otrzymują o 20 % niższe pensje. Wiek emerytalny kobiet został podniesiony pomimo, że większość kobiet zagłosowała przeciwko. Dwie nowe inicjatywy zmierzają do ograniczenia prawa do przerywania ciąży. Kobiety nie akceptują nierówności płacowych i pogarszania warunków życia. Kobiety w związkach zawodowych walczą również o równy podział pracy niepłatnej między mężczyzn i kobiety. Konieczne jest wprowadzenie urlopu rodzicielskiego, który będzie zasługiwał na swoją nazwę. Lepsze pensje, emerytury i warunki pracy oraz podniesienie wagi zawodów „kobięcych”. Kolejnym postulatem jest całkowita ochrona przeciwko przemoc seksualnej i opieka nad dziećmi jako serwis publiczny.

Migrantki sprzeciwiają się dyskryminacji wielopoziomowej

W dniu 14 czerwca migrantki będą protestować przeciwko dyskryminacji wielopoziomowej. Czarnoskóra kobieta jest dyskryminowana podwójnie. Migrantki będą domagać się również uznania dyplomów, prawa do naturalizacji i bezpieczeństwa pobytowego.

Równouprawnienie z perspektywy związkowej

Dla nas równouprawnienie to coś więcej niż tylko wybór kobiet do parlamentu i do zarządów firm. Podczas głosowania reformy AHV-21 zobaczyliśmy, że prawicowe kobiety nie są solidarne z kobietami, które pracują w gorszych warunkach. My domagamy się równości. Nasze życie jest ważniejsze od profitów! Domagamy się redukcji czasu pracy i pensji, które umożliwią godne życie. Dzisiaj nasze pensje ze względu na inflację pod olbrzymią presją. Nasze warunki pracy stopniowo pogarszają się.

Dlatego w dniu 14 czerwca 2023 będziemy strajkować i demonstrować na ulicach! Przyłącz się!

Emine Sariaslan

Projekt naukowy «Co to jest dobra opieka? Perspektywa osób zatrutych»

Służba zdrowia jest w kryzysie. I to nie tylko z powodu pandemii Covid 19. Już w latach 2018/19 ankieta przeprowadzona przez Unię wykazała, że 89% osób zatrudnionych pracuje pod stałą presją, 72% jest niezadowolonych z planów pracy a 80% uważa, że pensje są nieadekwatne. Zatrważające jest to, że 87% podało, że nie ma wystarczająco czasu dla osób, którymi się opiekują.

Od czasu pandemii miesięcznie ponad 300 osób opuszcza branżę. Powodem są z jednej strony warunki pracy: plany pracy uniemożliwiają normalne życie rodzinne. Presja sprawia, że wiele osób musi pracować w ograniczonym wymiarze czasowym przez co zarabiają

mniej. Wiele osób zgłasza, że nie mogą wykonywać swojej pracy tak jak byli uczeni, gdyż nie starcza im czasu. Z drugiej strony są poganiani przez pracodawców. Wydajność – to hasło przyświecało parlamentowi i rządowi gdy w latach 2011/12 wprowadzono nowe finansowanie opieki. Opieka «taśmowa» staje się dla wielu osób nie do wytrzymania i decydują się na porzucenie zawodu.

Przy czym wszyscy dobrze wiemy: mieszkańcy domów opieki zasługują na dobrą opiekę – jest nasz wspólny obowiązek. Co oznacza dobra opieka decyduje polityka i pracodawcy. Chcemy to zmienić – to osoby zatrudnione najlepiej wiedzą jak realizować dobrą opiekę. Szkoła zawodowa (Fachhochschule Südschweiz, SUPSI) wspierana przez Unię, prowadzi projekt badawczy oddając głos osobom zatrudnionym. We wszystkich regionach Szwajcarii przeprowadzane są wywiady grupowe celem ustalenia jakie są wyobrażenia na temat dobrej opieki.

Na podstawie ustaleń z projektu, Unia opracuje manifest zawierający postulaty na rzecz dobrej opieki. Dobra opieka wymaga bowiem dobrych warunków pracy.

Na potrzeby wywiadów grupowych potrzebne jest zaangażowanie osób zatrudnionych, którzy będą gotowi podzielić się swoimi doświadczeniami. Bez znaczenia czy są dyplomowanymi opiekunkami i opiekunami czy też pracują jako personel pomocniczy. Pracujesz w domu opieki? Weź udział w ankiecie i zamelduj się.

Wywiad

Akcja Cztery-Czwarte (Aktion Vierviertel) wystartowała z inicjatywą na rzecz demokracji

W dniu 22 stycznia 2023, Akcja Cztery-Czwarte przedstawiła tekst inicjatywy społecznej na rzecz nowoczesnego prawa naturalizacyjnego. Zawiera on prawo do obywatelstwa dla osób, które od ponad pięciu lat mieszkają w Szwajcarii i spełniają obiektywne kryteria. Inicjatywa ta ma na celu zmianę paradygmatu w szwajcarskim prawie naturalizacyjnym. Marie Saulnier Bloch jest wice-przewodniczącą Stowarzyszenia i opowiedziała nam o inicjatywie.

Marie, kto stoi za Akcją Cztery-Czwarte?

Akcja zrzesza osoby, które prywatnie i zawodowo zajmują się tematami migracji, polityki, demokracji i równouprawnienia. Stowarzyszenie obejmuje szerokie kręgi polityczne i zawodowe.

Dlaczego Akcja Cztery-Czwarte wystartowała z inicjatywą?

Jedna czwarta mieszkańców Szwajcarii nie ma praw obywatelskich. Postępowania naturalizacyjne są często stronnice i szykanujące. Dodatkowo, restrykcje w prawie cudzoziemców prowadzą do rosnącej prekaryzacji wśród cudzoziemców. Dzisiaj jedynie szwajcarski paszport daje prawo do udziału w życiu politycznym na poziomie federalnym i chroni przed wydaleniem. Ponadto, ostatnia inicjatywa, która domagała się większych praw w tym zakresie miała miejsce 50 lat temu. Później wszystkie postępowe propozycje przepadały w parlamencie. Wystarczająco długo czekaliśmy. Musimy przejąć inicjatywę zamiast biernie przyglądać się jak ograniczane są prawa i jedna czwarta społeczeństwa pozbawiana jest praw i wyłączana z demokracji. Domagamy się otwartej debaty na temat praw politycznych.

Możesz nam w skrócie powiedzieć jaka jest treść inicjatywy?

Znowelizowane prawo naturalizacyjne przewiduje, że o obywatelstwo szwajcarskie może się ubiegać osoba, która ma pozwolenie na osiedlenie się (C), od dziesięciu lat mieszka w Szwajcarii i jest zintegrowana. Dzieci i młodzież po sześciu latach. Oceniając kryteria integracyjne, kantony i gminy mają swobodę decyzyjną co prowadzi do arbitralnych odmów. My proponujemy by po pięciu latach legalnego pobytu można było składać wnioski o obywatelstwo niezależnie od rodzaju pozwolenia na pobyt. Do tego potrzebne są obiektywne

i spójne kryteria jak np. brak długoletnich kar pozbawienia wolności, brak zagrożenia dla bezpieczeństwa oraz znajomość języka. Dzięki temu zablokujemy samowolę gmin i kantonów w ocenie wniosków.

Co można zrobić żeby wesprzeć wasze działania?

Chociażby poprzez zbiornia podpisów. Oczywiście zapraszamy do zapisywania się do stowarzyszenia! Można przyłączyć się do lokalnych komitetów, można wesprzeć nas finansowo i przede wszystkim rozpowszechniać informacje o naszej inicjatywie. Razem jesteśmy silni!

Hilmi Gashi

Więcej informacji: www.aktionviertel.ch

Jak wstąpić do Unii?

- Można to zrobić przez Internet odwiedzając poniższą stronę:
www.unia.ch/de/jetzt-mitglied-werden
- lub kontaktując się bezpośrednio z Markiem Wieruszewskim (telefon poniżej).

Koszt członkostwa wynosi od 12.70 do 50.80 CHF w zależności od wysokości wynagrodzenia.

Więcej informacji po polsku znajduje się na polskiej stronie internetowej Unii:
www.unia.ch/de/arbeitswelt/von-a-z/migrantinnen/polnische-infos

Kontakt do przedstawiciela odpowiedzialnego za polskich pracowników w Unii

Marek Wieruszewski
komórka: 0041 79 304 80 58
email: marek.wieruszewski@unia.ch

Impressum

Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber Verlagsgesellschaft work AG, Zürich, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission H. Gashi, A. García, D. Filipovic, E. Sariaslan, M. Martín, M. Mendes, O. Osmani, M. Wieruszewski | Sprachverantwortlich Marek Wieruszewski | Adresse Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, www.unia.ch
Tłumaczenie polskie: Marek Wieruszewski